

Gonzoa ja kiviäärijournalismia

OLEN VAPAA toimittaja - vapaa nääntymään nälkään, kuvailee itseään **Kate Coleman**, eräs Yhdysvaltojen tunnetuimpia vapaita toimittajia ja kieltäytyy kiukkuisesti sanomaan tavuakaan lisää siitä, kuinka mahdolliseksi leivän tienaaminen frenä USA:ssa on pikkuhiljaa muuttunut.

Seuraan Santa Cruzin yliopiston neljännen vuosikurssin toimittaja-opiskelijoita, jotka valmistautuvat seuraavalla viikolla grillaamaan Kateä kysymyksillään. He ovat lukee kaksi hänen artikkeliaan, toinen kertoo siitä, kuinka Kate osallistui **Jane Fondan** tehojumpsaan ja toinen on juttu **Ed Meesestä**, jonka **Reagan** nimitti oikeuskansleriksi vuonna 1986.

Jane Fonda -juttu kirjoittaa pikkuisestä punatukkaisesta, tuikkalihaksisesta opiskelijatyöstä arvion, että Kate yrittää liikaa esiintyä jutussaan tehojumpsassa läskien hyllymistä pelkäävänä keskivertona. - Kaikkiaan tietävät, että Coleman on kuntohullu.

Tyttö saa vastaansa kaksi pyylevää opiskelutoveriaan, jotka vakuuttavat että - tunnot ovat tismalleen ne, joita Kate kuvaa.

Ed Meesen taustoja paljastava juttu saa opiskelijat väittelemään siitä, liioitteleeko Kate Coleman kun hän näkee luterilaisuuden niin voimakkaan kielteisesti Meesin henkilöä leimaavana. Hän kuvaa luterilaisuutta autoritaariseksi ja konservatiiviseksi uskonnoksi, jolla oli voimakas vaikutus henkisen tuen lähteenä koko Meesen sukuun ja osoittaa, että Meesen suku kuului perinteisesti Missouriin Synodiin, joka on eräs konservatiivisimmista ja sananmukaista raamattutulkintaa ja hierarkista vallankäyttöä edustava luterilaisen kirkon osasto.

Katen oma isä oli juutalainen antisemitisti ja pani Katen luterilaisen kirkon ylläpitämään lastentarhaan ja kouluun.

Tympääntymässä Newsweekiin

Jos useita vuosia kovapintainen Kate on ollut opiskelijoiden kalutavana. Toimittaja hänestä tuli 1965-66 siitä huolimatta, että hänen ensimmäinen työpaikkansa oli Newsweek.

Kate Colemanin tekijä-kokija juttu juontavat vuoteen 1968, jolloin hän tympääntyi siihen, miten naisia kohdeltiin Newsweekissä ja päätti polttaa sillat takanaan ja lähteä kiertämään maailmaa. Hän oli poliittisesti aktiivinen Vietnamin sodan vastaisen liikkeen organisaattori. Kate seurasi läheltä, kuinka **Martin Luther Kingin** ja **Robert Kennedyn** murhien myötä mielenosoitukset muuttuivat militanttimiksi. - Uskokoin vakaasti, että vallankumous oli ovella ja halusin saada omat nuolaisuni maailmasta ennen kuin oli liian myöhäistä ja minun olisi odotettu kämähävän paikoille tosi vallankumouksellisenä. Kuulostaa naurettavalta, mutta siksi päätin kiertää maailman takametsät.

- Sitäpaitsi olin kurkkua myöten täynnä Newsweekiä ja sitä, mitä he tekivät jutuille, vaikka se olikin kaupungin liberaaleinta riistaa. He-

hän sietivät jopa minua. Ja Kate kertoo, kuinka hän tuli pilvessä töihin, kun lehti kokosi erikoisnumeroa marihuanasta ja hashiksesta, tai kuinka hän ilmoitti varapresidentti **Hubert Humphreylle**, joka vieraili toimituksessa, että tämä on sotarikollinen.

- Minusta lehden systeemi oli mätä ja he tekivät vahinkoa naisille. Meidät palkattiin taloon avaamaan ja lajittelemaan postia, kun miehet, joilla oli täsmälleen sama B.A.-tutkinto aloittivat toimitusharjoittelijoina.

- Minä olin hyvä ja kurinalainen kirjoittaja, paiskoin tissossani hommia, mutta välitin vain jutuista, en kirjoittavien toimittajien hännystelystä.

Niin Kate läksi maailmalle palatakseen vuoden kuluttua takaisin kotikonnuilleen Berkleyiin, Kaliforniaan.

Seksiä, mutta kuinka pitkälle

- Gonzo, ehdottomasti gonzo, vastaa toimittaja **Conn Hallinan**, Santa Cruzin yliopiston journalistikan opettaja, kun tiedustelen, millä alalla Kate on omimmillaan. Katen kertojamina on voimallinen, eikä se jakaudu yksityiseen, viinaa, seksiä ja pilveä salassa käyttävään ja toisaalta tekopyhään, jutuissa elävään moralistitoimittajaan. Katen persoona on kuin Cadillac Coupe de Ville, jonka hänen Beverly Hills setänsä lahjoitti hänelle juuri ennen kuin seniiliys lopullisesti sai sedässä voiton: - Parasta (vaikka epäroin paljastaa sen kyytiin tuleville) on, että ei ole väliä törmäämme muiden autoihin tai ajavatko ne päällemme. Minun autoni on Panzer, tankki, jossa kolme mailia metallia eristää ulkomaailmasta arvokkaan matkustajalastin. Ensimmäistä kertaa on rattiin nukahtaminen todellinen vaihtoehto, kirjoittaa Kate jutussa Cadillac Love.

- Kirjoittajanurani alkua ironinen. Pestauduin underground-lehden **Organin** seksipalstan pitäjäksi nimimerkillä **Dirty Lili**. Sillä saralla ei pystynyt pitkälle pötkimään. Aloitin kirjoittamalla rinoista... no, montako juttua voi tehdä, että kaikki elimet on käyty läpi.

Mutta lehden pikku toimitus sijaitti San Fransiscossa samassa talossa, jossa työskenteli legendaarinen lehdenjulkaisija, mustaa silmä-lappua käyttävä **Warren Hinckle**. Kerran Kate tuli porraskäytävässä kertoneeksi Hincklelle anekdootteja Newsweekin pikkumaisesta arjesta.

- Hinckle sanoi, että kirjoita juttu, saat 600 dollaria etukäteen. Minä kirjoitin kolme vuorokautta lähes tauotta. Juttu päättyi lauseeseen: Se oli paras ja ainoa työpaikka, joka minulla koskaan oli.

Kate nauraa, että juttu, jonka otsikkona oli **Turning on Newsweek** herätti paljon huomiota ja poiki lisää juttuja ja televisioraportteja.

- Juorusin julkisesti toimituksen poikien piiri-pieni-pyörii systeemeistä ja siitä kuinka vanhemmat toimittajat yrittivät leikata toisiltaan munat ja kampaavat muut sadakseen itselleen kovan jutun.

Näytin, että toimituksesta puuttui kaikki se arvokkuus, jota lukijat uskoivat lopputuloksen perusteella työyhteisössä olevan. Toimitus pursui miehistä egoa ja naisten palkat olivat niin kurjat, että näimme nälkää. Palkkauksessa lähettiin siitä, että jokaisella on jokin muu tulonlähde palkan lisäksi. Katen erottaa Newsweekistä haastoivat toimituksen naiset lehden oikeuteen syrjinnästä.

Kate ylistää hyviä legendaarisia päätoimittajia ja toimitussihteereitä. - Ei **Warren Hinckle** sanonut, että kirjoita niin katsotaan. Se yksisilmäinen bandiitti sanoi että kirjoita, maksan sinulle. Minusta se oli upeaa. Hän sanoi, että minä julkaisen sen. Into kantoi minua, kirjoitin 50 liuskaa, hän rakasti juttua, luki sitä hysteerisenä, editoi ja ulvoi naurusta.

Niin Kate luiskahti kirjoittamaan ensimmäisessä persoonassa. Hänen rehellinen minän peliin heittämisensä ja varma tyylinsä, joka välttää toimittajan itsekeskeytyksen karikat, tuli pian kuuluisaksi. Lehdet alkoivat tilata juttuja. - Lähetetään Kate sukeltamaan, lähetetään Kate hypäämään laskuvarjolla... Sitä minä en suostunut tekemään, mutta ehdotin niille sen sijaan osallistumista Konfu itsepuolustuskursseille. Nenäni murskaantui ja juttu sai nimekseen Konfu ja kuinka nenäni murskaantui ja saavutin sisäisen rauhan.

Jutun kuvituksenä oli röntgenkuva Katen murtuneesta nenästä.

Pantteri-jahdissa

Mutta sitten Katen elämässä tapahtui käänne. **Nelson Rockefellerin** vävy-poika oli perustanut lehden nimeltä **Politics** ja lehden toimitussihteeri pyysi Katea tekemään jutun **Lane Brownista**, joka johti **Mustien** Pantterien puoluetta, kun puolueen varsinaisena johtajana tunnettu **Hughey Newton** pakoili Kuubassa prostituoidun murhasta ja tämän parittajan pahoinpitelystä saamaansa syytettä.

- Puolue alkoi saada takaisin Newtonin tempausten takia menettämänsä kannatusta ja arvovaltaa ja minun haluttiin tekevä myönteisen jutun nousevasta mustasta naispolitiikasta. Aloin koota aineistoa. Lähes poikkeuksetta haastattelut kertoivat sekä **Brownista** että mustista panttereista asioita, jotka saivat tukkani nousemaan pystyyn.

- Julkisuuksessa panttereilla meni hienosti, mutta pinnan alla... Soitin toimitukseen, että en voi tehdä juttua. Sanoin, että nainen ei ole se, minä häntä pidätte - tai ehkä hän on sitäkin, mutta hänellä on myös toiset kasvot. Lehti ymmärsi ja perääntyi jutusta.

- Mutta juttu alkoi vaivata minua erityisesti kun näin, että panttereita seuranneet toimittajat tiesivätkin väärinkäytöksistä. Vasemmistolaiset toimittajat istuivat juoksuhaudoissa ja teeskentelivät, että kaikki oli OK. Kiristystä, murhia, prostituutujen ja parittajien käyttöä, huumeita ja puoluerahojen vuotamista johtajien taskuihin - mitään siitä ei päässyt julkisuuteen. - Ymmärsin hyvin, että valko-

ihoisena olin väärä henkilö paljastamaan näitä rikoksia. Otin yhteyttä keskukseen nimeltä **Center for Investigative Reporting** ja pyysin apua. Ryhmä oli erikoistunut yrittäjänsä ja hallituksen ja FBI:n väärinkäytösten selvittelyyn - tavanomaiseen tutkivan journalismin peruskamaan, joka hyökkäsi establishmentia vastaan. He kokosivat kolmen toimittajan ryhmän, jossa muut eivät olleet valkoisia. Mutta mitä enemmän saimme selville sitä enemmän nämä kaksi säikähtivät. Toinen pelkäsi lapsensa joutuvan vaaraan, eikä toinen halunnut ottaa muista syistä riskiä joutua tapetuksi.

- Sitten sain apua **Paul Averylta**, tutkivaan journalismiin perehtyneeltä toimittajalta. Minulla ei ollut hajuakaan esimerkiksi siitä, kuinka poliisilähteitä tai dokumentteja käytetään hyväksi.

Juhlat ovat ohi

- Teimme kahdeksan kuukautta töitä, käsikirjoitus oli 90 liuskaa. Minulle se oli ja on edelleen elämäni tärkein juttu. Se ilmestyi **New Times** -lehdessä useammassa osassa nimellä **The Party is Over** ja sai aikaan melkoista kuohuntaa, vaikka monet vasemmalla sulki edelleenkin silmänsä ja korvansa.

- Olin New Yorkissa läpi toimitusprosessin. Ne majoittivat minut **Grand Central Stationin** takana olevaan pimeään räkälähotelliin nimeltä **Hotel Roosevelt**. Tunsin itseni panttivangiksi. Tappelin toimitussihteerin sensaatiolisäyksiä vastaan ja henkisesti olin räjähtämispisteessä. Olin Berkeleynsä nukkunut kuukausia kiviääri petikaverina ja opetellut jokaisesta rasahduksesta hypäämään pystyyn ja kalistutamaan varmistinta. Pantterien jengit olivat tappaneet useita todistajia. Ne tiesivät, että olin tekemässä heistä juttua ja minä tiesin, että he eivät tykänneet siitä yhtään.

- Parasta siinä hotellissa oli kuitenkin se, että vieressä sviitissä, jossa asui **Atlanta Bribbs** baseball joukkueen päävalmentaja **Bobby Cox**. Cox kiinnitti heti huomiota vyöhöni, jonka soljessa oli **Giants**-ien tunnus. Valmentajat roikkuivat kaiken aikaa hänen huoneessaan ja koko joukko alkoi pitää minusta huolta. - Jos minulta joskus kysytään, mitä kadut elämässäsi, niin se on tämä: Yhtenä päivänä Cox halusi minut mukaansa pelaaja-aitioon katsomaan kun hänen joukkueensa pelasi **Yankies**-joukkuetta vastaan. Ja minä torvi kieltäydyn! Kukaan ei enää ikinä tule tekemään vastaavaa tarjousta. Minä pönttöpö! -

- Jutun ilmestymistä edellisena päivänä lensin Japaniin, jossa liimasin itseäni kasaan useita kuukausia.

Newton ja pantterien asianajaja pitivät lehdistökongressin, jossa he ilmoittivat haastavansa jutun toimittajat oikeuteen ja vaativansa kolmen miljoonan dollarin korvauksia. - Ne sanoivat, että **Paul Avery** oli poliisiagentti ja että minä olin naiivi poliittinen pölvästä, jota **Paul** oli käyttänyt hyväkseen. Oikeusjuttua ei tullut, koska pantterit tiesivät miten siinä tulisi käymään.

- Niiltä puuttui potta, johon pissiä, tiivistää Kate.

Sitä lähtien Kate on saanut päättää vapaasti, mistä hän haluaa kirjoittaa. - Mutta henkeni jouduin panemaan likoon, sen se vaatii.

Kate rakastaa profiilien tekemistä. Parhaillaan hän kirjoitti juttua **Angela Davisista**. - Se on sellainen, missä - hän-on-tänään-juttu.

- Yksi lehti tilasi jutun, mutta se miten he ovat minua pompottaneet sen jälkeen kuvaa hyvin, millaisiksi aikakauslehdet ovat madaltuneet USA:ssa. Lehdet ylikäyttävät freelanceereita ja sitten sylkevät nis-kaan. Ne editoivat liikaa ja panevat meidät kirjoittamaan yhä uudelleen, koska eivät ole selvittäneet alun perin itselleen, mitä haluavat. Minun pitäisi tehdä **Angela Davisista** neljän liuskan juttu. Toimeksiantokirje on kaksi liuskaa. Koska parikymppinen toimitussihteeri ei tunne tapausta, pitäisi jutussa olla taustat, **Angelan** henkilöhistoria, kehitys, nykyvaiheet, suhde politiikkaan, suhde miehiin **George Jacksonin** jälkeen ja suhde naisiin...

Legendaariset aikakauslehdet

- 70-luvulla lehdet vielä julkaisivat 6000-sanan juttuja. Sen pituisen juttuun saa kunnollisen ingressin, alkujohdannon, vakaan keskiosan, pystyy kehittämään omia pointtejaan, tuomaan tyyliä ja henkeä ja vetäisemään loppupotkun, joka niittäisi kaiken yhteen.

- Tänään lehdet haluavat parin kolmeen liuskan juttuja, joissa taustat tiivistetään kahteen pikku kappaleeseen ja siitä polkaistaan loppuun. Televisiojuttuja. Se tappaa minut ja kaikki muutkin hyvät kirjoittajat.

Kate muistelee suuria amerikkalaisia aikakauslehtiä, joita ei enää ole. - Sijaan on astunut voittoa business, jota pyörittävät lukutaidottomat ääliöt, jotka eivät ole saaneet kirjallista koulutusta, vaan kasvaneet aikuisiksi TV-tuolissa. Enää meillä on vain muutama kunnollinen aikakauslehti, joka kunnioittaa osaavia kirjoittajia.

Niinpä Kate onkin siirtynyt kirjoittamaan kirjaa työnimenä **The Life and Times of Hughey Newton**.

- Kun **Newton** ammuttiin viime kesänä, soittelivat lehdet minulta lausuntoja ja tajusin, että en ollut sanonut mustista panttereista vielä läheskään kaikkea. En puhunut lehdille, vaan päätin tehdä kirjan. Siihen liittyy paljon intohimoa. On väärin pitää **Hughey** pelkkänä tuulenhaistelijana, koska hän teki paljon uskomattomia juttuja. Mutta ongelmana on, kuinka käsitellä mustaa kansalaisliikkeen johtoa ja valkoista vasemmistoa, jotka ovat tulleet machoiksi ja välinpitämättömmiksi alkuperäisille arvoille ja luis-kahtaneet kaiken kansalaiskontrollin ulottumattomiin.

MARJUT HELMINEN